

MACBETH

In gewoon Nederlands

MACBETH

Opnieuw vertaald door:

Malcolm van Dijke

Malcolm van Dijke (1963) groeide tweetalig op. Hij is geboeid door Shakespeare en heeft al lange tijd de wens gehad zijn belangrijkste werken in gewoon Nederlands te vertalen. Macbeth is het eerste resultaat van die wens.

Voor reacties en commentaar: malcolmvandijke@gmail.com.

Shakespeare's Macbeth – In gewoon Nederlands

Auteur: Malcolm van Dijke

Coverontwerp: Malcolm van Dijke

ISBN: 9789402190403

© 2019 Malcolm van Dijke

Alle rechten voorbehouden.

1 INTRODUCTIE

Meedogenloos, bloedig en vernietigend. Zo zou Macbeth getypeerd kunnen worden. Het is één van de meest bekende toneelstukken van Shakespeare en wellicht het meest aangrijpende. De diepste roerselen van het innerlijk gemoed worden blootgelegd en de daden die daaruit opkomen, beschreven. Duivelse verleiding en kunsten, de kracht van het geweten en de strijd tussen goed en kwaad, komen alle aan de orde.

Om het lezen van dit toneelstuk gemakkelijker te maken, verschijnt nu deze nieuwe vertaling in gewoon Nederlands. Dat wil zeggen: Macbeth lezen zonder je al te vaak af te vragen wat er bedoeld wordt. Er is naar gestreefd het zo begrijpelijk mogelijk te vertalen, wat niet zondermeer hetzelfde is als hedendaags of plat. Er zijn hier en daar nog een aantal hersenkrakers, maar dan wel in 'gewoon Nederlands'. Of de opzet van deze vertaling gelukt is? Dat oordeel is aan de lezer.

De vertaling is gebaseerd op de tekst zoals die te vinden is bij W.J. Craig en is vergeleken met die van L.A.J. Burgersdijk. Het aardige van Burgersdijk is dat hij zoveel mogelijk vertaald heeft en dat in de stijl en vorm van Shakespeare.

Het toneelstuk wordt ingeleid met een samenvatting van het verhaal. Dan volgt het toneelstuk. Na het toneelstuk volgt een bespreking van de belangrijke personages. Tenslotte worden een aantal ethische aspecten vanuit Bijbels perspectief van commentaar voorzien.

INHOUD

1	INTRODUCTIE	5
2	MACBETH IN HET KORT	8
3	PERSONAGES	10
4	PLAATSEN	11
5	TONEELSTUK	13
5.1	EERSTE BEDRIJF	14
5.1.1	AFGELEGEN OPEN VELD	14
5.1.2	LEGERKAMP BIJ FORRES	15
5.1.4	FORRES. ZAAL IN HET PALEIS	24
5.1.5	INVERNESS. KAMER IN HET KASTEEL	27
5.1.6	INVERNESS. VOOR HET KASTEEL	29
5.1.7	INVERNESS. KAMER IN HET KASTEEL	31
5.2	TWEEDE BEDRIJF	34
5.2.1	INVERNESS. BINNENPLAATS KASTEEL	34
5.2.2	INVERNESS. BINNENPLAATS KASTEEL	37
5.2.4	INVERNESS. VOOR HET KASTEEL	48
5.3	DERDE BEDRIJF	51
5.3.1	FORRES. ZAAL IN HET KONINKLIJK PALEIS	51
5.3.2	FORRES. ZAAL IN HET KONINKLIJK PALEIS	56
5.3.3	FORRES. OPRIJLAAN VOOR HET PALEIS	59
5.3.4	FORRES. ZAAL IN HET KONINKLIJK PALEIS	61
5.3.5	HET OPEN VELD – ERGENS	68
5.3.6	FORRES. KAMER IN HET PALEIS	69
5.4	VIERDE BEDRIJF	72
5.4.1	PUT VAN ACHERON EN EEN KOKENDE KETEL	72
5.4.2	FIFE. KAMER IN HET KASTEEL VAN MACDUFF	79
5.4.3	ENGELAND. VOOR HET PALEIS VAN DE KONING	84
5.5	VIJFDE BEDRIJF	94
5.5.1	DUNSINANE. KAMER IN HET KASTEEL	94
5.5.2	VELD IN DE BUURT VAN DUNSINANE	97
5.5.3	DUNSINANE. ZAAL IN HET KASTEEL	99
5.5.4	DUNSINANE. HET BOS VAN BIRNAM	102
5.5.5	DUNSINANE. BINNEN HET KASTEEL	103

5.5.6 DUNSINANE. VOOR HET KASTEEL.....	106
5.5.7.1 DEEL VAN HET SLAGVELD.....	106
5.5.7.2 DEEL VAN HET SLAGVELD.....	107
5.5.7.3 DEEL VAN HET SLAGVELD.....	108
5.5.8 ANDER DEEL VAN HET SLAGVELD.....	108
5.5.9 DUNSINANE. IN HET KASTEEL.....	110
6 BESPREKING VAN HET TONEELSTUK.....	113
6.1 PERSONAGES.....	113
6.2 EEN AANTAL ETHISCHE KWESTIES	125

2 MACBETH IN HET KORT

Het Schotland waar koning Duncan regeert, is in beroering. Zijn koninkrijk wordt van binnen uit en van buiten af bedreigd. Een Schotse edelman, Macdonwald, komt in opstand en de Noorse koning Sweno komt aanzetten met een invasiemacht. Beiden worden na zware gevechten door de legers van koning Duncan verslagen, waarbij Macbeth, de Heer van Glamis, een belangrijke rol speelt. Tijdens de strijd blijkt een vertrouweling van de koning, de Heer van Cawdor, met de vijand te heulen; hij wordt gedood.

Na afloop van de strijd en op weg naar de koning, ontmoeten de legeraanvoerders, Macbeth en Banquo, drie heksen, die hun de toekomst voorspellen. Een van de twee voorspellingen aan Macbeth is, dat hij koning zal zijn. Banquo krijgt te horen dat zijn nakomelingen koning zullen zijn, hijzelf niet.

Macbeth en zijn vrouw besluiten vervolgens de toekomst niet af te wachten, maar die in eigen hand te nemen. Macbeth vermoordt koning Duncan, die bij hem logeert, en laat zichzelf tot koning uitroepen. De beide zoons van de koning nemen de vlucht. De oudste, Malcolm, gaat naar Engeland en wordt daar aan het hof van koning Edward welkom geheten.

Eenmaal koning, wil Macbeth ook koning blijven en ziet Banquo als concurrent en bedreiging. Om zijn positie veilig te stellen, neemt hij ook nu het heft in eigen hand. Hij laat Banquo vermoorden. Zoon Fleance weet echter te ontkomen.

In de nacht van de moord op Banquo is er een feestmaal in het koninklijk paleis te Forres. Tijdens dit feestmaal verschijnt de geest van de vermoorde Banquo. Dat maakt Macbeth behoorlijk van streek en hij besluit de drie heksen – de Dwaze Zusters – te bezoeken om meer te weten te komen

over zijn toekomst. De Dwaze Zusters roepen met hulp van Hecate een aantal geesten op die Macbeth met drie raadselspreuken geruststellen. Hij moet wel aanhoren dat de voorspellingen over het nageslacht van Banquo uit zullen komen.

Macbeth wordt nu echt moordlustig. Als hij hoort dat een vooraanstaande edelman, Macduff, naar Engeland uitgeweken is, laat hij diens vrouw en kinderen in koelen bloede vermoorden.

Inmiddels begint de vrouw van Macbeth last van haar geweten te krijgen en raakt aan het slaapwandelen. Tijdens dat wandelen, probeert ze de bloedvlekken van koning Duncan op haar handen weg te wrijven; wat niet lukt. Zij praat ook over de misdaden die zij en haar man begaan hebben.

De uitgeweken kroonprins, Malcolm, vroeg en kreeg hulp van de Engelse koning. Hij vertrekt met een leger van tienduizend man naar Schotland. Macbeth verschanst zich in zijn kasteel te Dunsinane. Daar voelt hij zich veilig op grond van twee raadselspreuken van de Dwaze Zusters, maar toch smelt zijn zelfvertrouwen langzaam weg.

Vele edellieden lopen over naar Malcolm. Zijn vrouw pleegt zelfmoord. De werkelijkheid achter de raadselspreuken komt aan het licht. Zo staat hij op het laatst er alleen voor. In een tweegevecht met Macduff wordt hij gedood, waarbij Macduff de moord op zijn vrouw en kinderen wreekt.

Malcolm wordt tot koning van Schotland uitgeroepen en vertrekt naar Scone om gekroond te worden.

3 PERSONAGES

In het toneelstuk komen de volgende personages voor:

Duncan, koning van Schotland.

Malcolm en Donalbain: zoons van de koning.

Macbeth, Banquo, Macduff, Lennox, Ross: legeraanvoerders.

Schotse Edelen: Menteith, Angus, Caithness.

Fleance: zoon van Banquo.

Siward: graaf van Northumberland, aanvoerder van de Engelse troepen en oom van Malcolm.

De jonge Siward: zijn zoon.

Seyton, een officier uit het gevolg van Macbeth.

Zoontje van Macduff.

Engelse dokter.

Sergeant.

Portier.

Oude man.

Drie moordenaars.

Vrouwe Macbeth.

Vrouwe Macduff.

Hofdame van vrouwe Macbeth.

Hecate en drie heksen.

Edelen, officieren, soldaten, boodschappers, dienaars, gevolg.

De geest van Banquo en andere verschijningen.

Het toneelstuk speelt zich af in Schotland. Het laatste deel van het vierde bedrijf is in Engeland.

4 PLAATSEN

Fife: Plaats van de strijd met de Noorse koning; kasteel van Macduff.

Forres: Legerkamp van koning Duncan; koninklijk paleis van koning Duncan; later van Macbeth.

Inverness: Kasteel van Macbeth.

Dunsinane: Kasteel van koning Macbeth.

Scone: Plaats waar de Schotse koningen werden ingehuldigd.

Saint Colme's Inch: Het eiland Inchcolm in de Firth of Forth; zuidoost Schotland en ten zuiden van Fife.

Colmekill: Eiland Iona aan de westkust van Schotland. Plaats waar Schotse koningen begraven werden.

Het Engelse woord '*Thane*' is vertaald met 'Heer' en het meervoud met 'Edele Heren'. Het gaat hier om edelen met grondbezit, door geboorte of beloning verkregen. Zij zijn de koning trouw verschuldigd door een eed.

5 TONEELSTUK

DE TRAGEDIE

VAN

MACBETH

5.1 EERSTE BEDRIJF

5.1.1 AFGELEGEN OPEN VELD

Onweer. Drie heksen ontmoeten elkaar in het open veld.

EERSTE HEKS: Wanneer ontmoeten we elkaar weer: in donder, bliksem of in regen?

TWEEDE HEKS: Wanneer de strijd over is en de slag verloren en gewonnen.

DERDE HEKS: Dat zal tegen zonsondergang zijn.

EERSTE HEKS: Op welke plaats?

TWEEDE HEKS: In het open veld.

DERDE HEKS: Daar zullen we Macbeth ontmoeten.

(stemmen en geroep op de achtergrond)

EERSTE HEKS *(tegen haar kat)*: Ik kom eraan, Graymalkin!

TWEEDE HEKS *(over haar pad)*: Paddock roept mij.

DERDE HEKS: Tot straks.

ALLE DRIE:

Goed is slecht en slecht is goed.

Zweef door mist en zwoele lucht.

(de drie heksen verdwijnen)